

Maak mij, HEER, met uw wegen vertrouwd, leer mij uw paden te gaan. Wijs mij de weg van uw waarheid en onderricht mij, want U bent de God die mij redt, op U blijf ik hopen, elke dag weer.

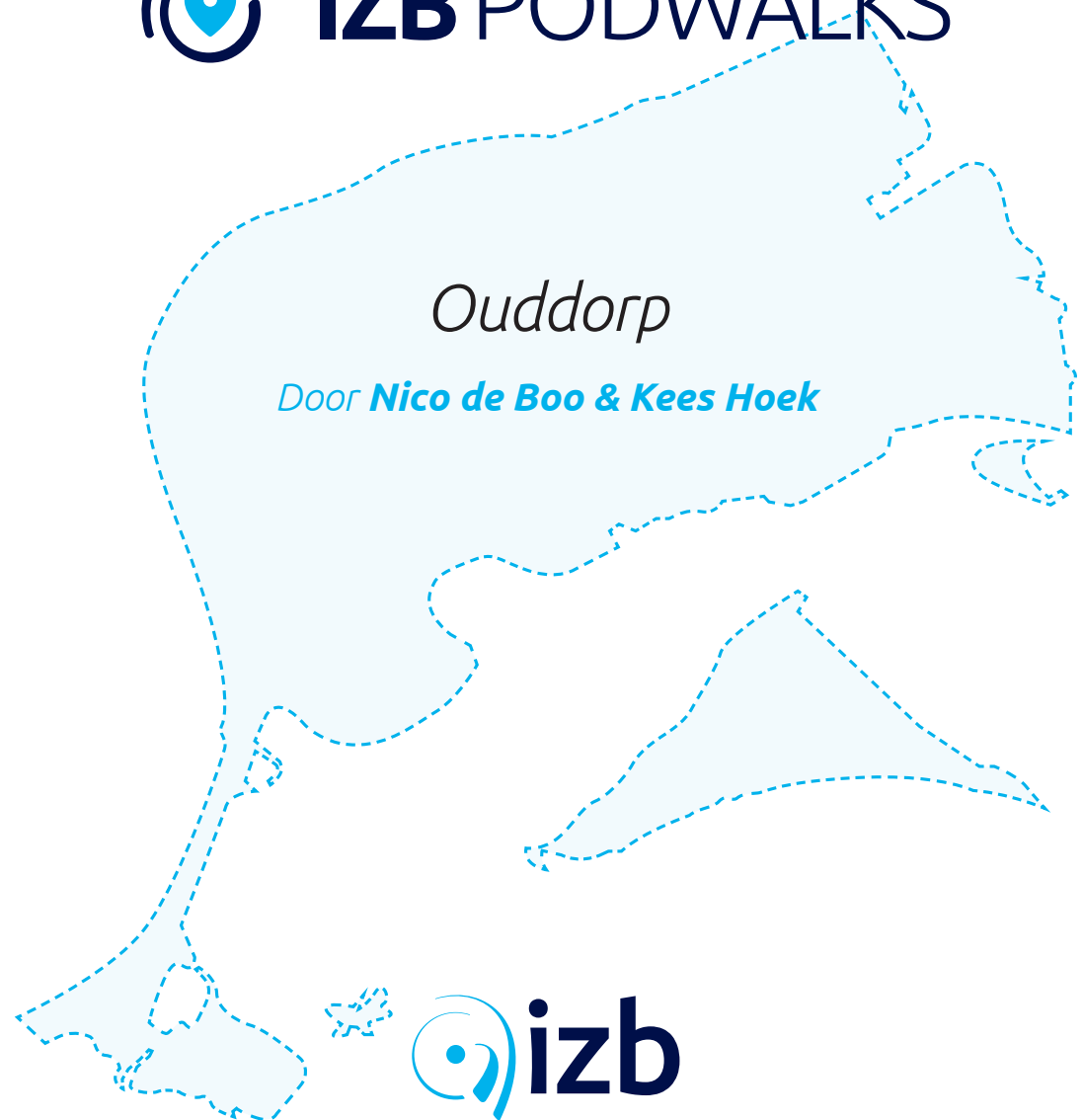
PSALM 23: 4-5 (NBV21)

Ontdek meer wandeling op
podwalks.izb.nl

De **IZB-Podwalks** zijn een nieuw initiatief om op een laagdrempelige manier over de God van de Bijbel, om van het evangelie te delen. Tijdens een wandeling leiden we mensen langs bijzondere plekken in een stad, dorp of wijk. We nodigen hen uit om even stil te staan, te luisteren, en met open ogen te zien en horen wat er op die plekken is gebeurd of nog steeds gaande is.

 IZB PODWALKS

 izb

IZB Podwalk: Ouddorp

Welkom is ons mooie Ouddorp.

Ga bij de Rotonde op de N57 rechtsaf en daarna bij de volgende rotonde. Volg de borden P3 voor een goede (en gratis!) parkeerplek vlak bij het centrum. Bij de volgende rotonde rechtdoor en dan 2x rechts aanhouden: parkeerterrein P3 ofwel de Goudsmiene (vroeger vruchtbaar land van een grote boerderij: een goudmijn, zo vond men alhier...) en dan door steegjes naar centrum. (Bordje centrum volgen, maar let ook gewoon op de toren van de Dorpskerk.)

Hoek Weststraat en Hoenderdijk

Hartelijk welkom in het hart van Ouddorp, op de ring bij de Hervormde Kerk. Met veel plezier hebben we met z'n drieën gewerkt aan deze Pod-Walk. Ds. Kees Hoek als predikant van de Ger. Kerk hier in Ouddorp met heel veel belangstelling voor de geschiedenis van dit dorp, en Krijn Tanis als levende Wikipedia met zoveel kennis over de geschiedenis en het specifieke landschap van de kop van Goeree. Aan hem zijn we heel veel dank verschuldigd, al zal hij in de podwalk op de achtergrond blijven. Ik zelf, ds Nico de Boo, mag al ruim 40 jaar van de rust en ruimte van Ouddorp genieten op momenten van bezinning, vrij-zijn en vakantie. En in de ruime omgeving van Ouddorp in kerkdiensten voorgaan.

Ouddorp, het woord zegt het al het oude dorp. Mogelijk al bekend in de 7e eeuw. Dat is lang geleden.

Toen als dorp op het Oude Land van Diependorst, midden op het eiland dat toen nog Westvoorn heette. Het water was in die tijd een dagelijkse bedreiging. De voorloper van de dorpskerk, waar we nu bijstaan, met toen de begraafplaats eromheen, dateert al van ong. 900. De huidige kerk dateert uit de 14e eeuw, maar is sindsdien talloze malen herbouwd, verbouwd en uitgebreid... Later zijn de toren en de kerk gescheiden. De toren was een baken voor de scheepvaart, met het toen witte en rode dak. Maar ook was de toren onderdak voor de brandweer. En voor het handhaven van de openbare orde was er ook een gevangenis cel in. Ja, het kan verkeren in Ouddorp...

Het standbeeld van 'de uitmijnende man' waar we nu bij staan is heel karakteristiek voor de ontwikkeling van het typische Ouddorpse landschap. Bij volgende stops zal er uitgebreid op worden in gegaan.

Loop verder de Weststraat uit, dan en steek bij het kruispunt even over naar het oorlogsmonument: sta daar even stil voor de volgende uitleg.

Einde Weststraat ingang parkeerterrein Dorpstienden: zicht op meerdere kerken

- *Einde Weststraat: het oorlogsmonument met de gevallen en omgekomen Ouddorpers. Daarnaast ook een gedenkteken voor de omgekomen Ouddorper vissers aan boord van de OD 1, die in 2005 een bom uit de oorlog opvisten die vervolgens tot ontploffing kwam.*
- *Bij het monument ziet rechtuit aan de Spaanse Weg de kerk van de Gereformeerde Gemeente. U kunt óf verder de Dorpsweg inlopen langs de Gereformeerde Kerk met vm. Pastorie (nu van binnen drastisch verbouwd) en dan rechts de Dirkdoensweg in. Óf het parkeerterrein van de Dorpstienden (voormalig weideland midden in het centrum) en langs de nieuwe Doopgezinde Kerk verderop lopen en dan via de Duinkerkerweg naar de Dirkdoensweg.*

Aan het einde van de Weststraat kunt u oversteken naar het oorlogsmonument voor Ouddorpers omgekomen in de oorlog, maar ook in diverse kampen in

Duitsland. Daarnaast ook een moment voor de vissers van de Ouddorp 1, die nog vrij recent zijn omgekomen toen ze op zee een mijn opvisten, die vervolgens tot ontploffing kwam. Denken we dan niet aan de belofte van het laatste Bijbelboek: en de zee was niet meer... Dan gaat het om de vernietigende kracht van water, van tranen, leed en verdriet: we zien uit naar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Kijk vanaf het monument terug de Weststraat in: u ziet de toren van de Hervormde Kerk. Draai een slag naar rechts en kijk om de bocht: daar kunt u het gebouw zien van de gereformeerde gemeente aan de Spaanseweg. Nog een slag rechts de Dorpsweg in ziet u de oude voorgevel van de gereformeerde kerk (de ingang is tegenwoordig vooral aan de achterkant). Nog een kwart draaien en steken – voorzichtig! – over het parkeerterrein van de Dorpstienen op, vroeger ook akkerland en tuinland: ons dorp wordt echt gekenmerkt is door allerlei open ruimte tussen de bebouwing door. Nu een parkeerterrein: als u dat langs de school links oversteekt, dan komt u ook langs de tamelijk nieuwe kerk van de Doopsgezinde Gemeente in Ouddorp, een van de weinige orthodoxe Doopgezinde Gemeenten in Nederland. En dan is er ook nog de grootste kerk van ons dorp, de Hersteld Hervormde Eben-Haëzerkerk waarvan de u de spits zag bij het naderen van Ouddorp. Vijf kerken in ons dorp, allemaal tamelijk verschillend, zeker in liturgie. Maar wel allemaal wel uitziend naar de toekomst van de HERE en dankbaar dat we in dit leven Christus' genade en trouw mogen geloven.

Parkeerterrein begraafplaats De Kleistee

- *Over de Dirksdoensweg, dan linksaf naar de Kleistee (er is een bord, ook met verwijzing naar de nieuwe begraafplaats. > de nieuwe begraafplaats van Ouddorp > dodenakker > God zal alle dingen nieuw maken.*

Goed om even stil te staan op het parkeerterrein van de nieuwe begraafplaats. Bij het voller raken van de oude begraafplaats. Heeft men een prachtige nieuwe plek gevonden aan de rand van het natuurgebied de 'Kleistee'. Vernoemd naar een, wat betreft de opbouw, verdwenen boerderij van met zeelei gemetselde stenen. Straks zal er een moment van uitleg zijn bij die plek. Het ruime gebied eromheen is vanwege de drinkwater-winning al lang natuurgebied en heel dankbaar daardoor niet bebouwd. Veel elementen van het bijzondere cultuurlandschap zijn daardoor bewaard. Hier bevinden we ons bij de ingang ervan. Een foto van de situatie lang geleden is natuurlijk niet beschikbaar en ook niet veel tekeningen. Het begroeiing van het gebied achter de duinenrij, op een dunne laag van vruchtbare

grond leed elke keer van de aanvoer van een dun laagje zand vanwege harde winden en storm. Bij het in cultuur brengen van de kop van Goeree en dus ook de vruchtbaarheid ervan, leed het elke keer van het door de wind aangevoerde zand. De eerste werkzaamheden betroffen het afschuiven van de dunne zandlaag naar een lage schurveling. Met begroeiing erboven van stekelige struiken om verder verstuiven tegen te gaan. En het diende ook als veekering. En aan beide zijden een greppel om teveel water af te voeren. De zo omgeven akker noemde men een hameet. Vandaar de veel voorkomende naam Hameeteman. In de rest van Nederland vaak Akkerman. Bij de volgende stop zal er uitleg zijn van de 2e, latere stap van de ontginning, De hogere zandwallen tot wel 2 á 3 meter. Het 'uitmijnen'. En dan denken we weer terug aan het karakteristieke beeld bij de Dorpskerk!

Ja zo zijn er veel eeuwen van ontwikkeling aan Ouddorp voor bij gegaan. Generaties, waarvan het lichaam van de vroegste een plekje vonden rondom de kerk, en later nog veel meer, Ouddorp groeide door, op wat nu de oude begraafplaats heet, onder de vele oude bomen. En sinds een aantal jaren hier. Bijna een natuur-begraafplaats... Geslachten gaan, geslachten komen horen we vanuit psalm 9 zingen. De realiteit, ieder met een levensgeschiedenis. Je wordt stil als je langs de namen, data en stenen loopt. Als je het wil, loopt even naar links, daarachter. Maar zing ook vooral door: we zijn in Gods ontferming opgenomen. Bij de harde realiteit, dat andere woord: ontferming. Dat er bij God een open deur is voor kleine mensen, die terugdenken aan mooie dingen, maar ook schaduwen, je tekort. En dat er dan ontferming is, genade. Dat grootte, dat glans geeft aan je leven. Verstillings, blijdschap ook hier. Het is hier een hameet, een akkertje van verwondering!

Loop stil verder met links de betonnen palen van de strandversperringen van de Atlantikwall. Na de oorlog veel gebruikt voor afrasteringen voor het vee De Duitsers hadden de kust van Goeree zwaar versterkt met bunkers enz. Dan door het hek even het wandelgebied in.

Natuurgebied De Kleistee

- *Door hek wandelgebied in, met aan rechterhand het bosje waarom veel dieren begraven zijn, omgekomen bij de watersnoodramp van 1953. Doorlopen naar hart van de Kleistee, een oud natuurgebied: eigendom voor de waterwinning van Evides, maar in beheer bij het Zuid Hollands Landschap, waar je her en der de lagere*

schurvelingen (afscheiding van de hameeten) en de hogere zandwallen (ontstaan na uitmijning kunt zien). Zo'n met zandwallen omringde akker heet dan een 'mienege'. Daarvoor was de naam ook wel: een haigemeete, waarbij een gemet ong. 4500 m² is. Vandaar die naam Hameete!

Door dat hekje loopt u nu het prachtige natuurgebied De Kleistee. Vroeger stond er een boerderij, die zo heette. Ooit was hier zelfs het eerste voetbalveld van de Ouddorper voetbalvereniging WFB...

Een prachtige plek, eigenlijk midden in ons dorp, om doorheen te wandelen. Vanouds ook een kerkepad trouwens. Voetbalwedstrijden moesten soms onderbroken worden als mensen overstaken...

Momenteel is het waterwingebied en als zodanig ook beschermde natuur, gelukkig ook maar. Het is hier mooi en stil en rustig.

Maar toch. Zoals we net langs de begraafplaats liepen en herinneringen aan de Atlantikwall, zo is hier ook de herinnering aan de Ramp, de watersnood van 1953. In Ouddorp zijn toen nauwelijks mensen omgekomen, omdat het dorp hoger ligt. Maar bij het ingaan van dit gebied passeerde u aan uw rechterhand een klein groepje bomen en struiken midden in de ruimte. Daaronder zijn verdronken dieren begraven die om zijn gekomen tijdens de Ramp in 1953. Nog altijd bloeien daar de bomen als een soort herinnering aan het massagraf voor vee. In psalm 36 horen we toch ook een belofte voor de nieuwe aarde: mensen en dieren verlost U, HERE. Hier wandelend mogen we beseffen dat mensen niet het middelpunt zijn van de schepping: we zijn verbonden aan de natuur en de dieren, samen schepselen Gods.

We lopen rechtdoor over het terrein. Denk terug aan dat standbeeld bij de Dorpskerk van die uitmijnende man. U ziet her en der de uitgemijnde gronden: akkers die lager liggen met de zandwallen aan weerskanten. De typisch Ouddorper uitdrukking schurveling werd gebruikt voor de vaak zeer oude erfafscheidingen. Die zandwallen zijn vaak later met zand verhoogde schurvelingen. Krijn Tanis kan er veel over vertellen. Het kost nog heel wat moeite en onderhoud om dit landschap te onderhouden.

Plek van verdwenen boerderij Kleistee

- *Links af naar open plek met heuveltje waar vroeger boerderij de Kleistee stond: de bongerd van de boerderij is er deels nog. Her en der zijn er poeltjes waar oorspronkelijk het vee kon drinken.*
- *Links rechtdoor, na infobord doorlopen en rechts trap over zandwal over om aan de overkant de Kleistee te verlaten naar de Kelderweg*
- *Links af, langs vaak enorm gemoderniseerde huizen: vroeger waren het allemaal Ouddorper boerenspulletjes: de aansluiting via de Deltawerken en het toerisme hebben welvaart gebracht, maar het dorp; ook enorm veranderd.*

Hopelijk hebt u deze plek gemakkelijk kunnen vinden. Fijn dat er een kaartje is om de weg te vinden. Hier heeft de boerderij gestaan, waar dit natuurgebied de naam aan te danken heeft: Kleistee. Al eerder is er iets van verteld: opgebouwd met stenen, met als verbinding klei. Jammer genoeg is er niets meer van te zien. Alleen de hoogte waar het gestaan heeft. In de kring eromheen zijn nog wat restanten van vruchtbomen te zien. Evenals de drinkpoel even verder die waarschijnlijk gebruikt is voor het vee, maar ook aangeeft hoe hoog het grondwater op dit moment staat. Dat kan in de tijd zeker variëren met meerdere decimeters. Een onderstreping van de noodzaak dat men in het verleden de grond afgegraven heeft, van 0,25 tot 0.90 meter diep, met behoud van de vruchtbare bovenlaag om veel dichterbij het grondwater te komen. Je wordt er stil van als je denk aan die indrukwekkende opgave van jaren. Maar niet alleen stil van het werk, maar nu ook stil van dit plekje. Zeker zijn er vogels te horen. Misschien ben jij een kenner. Wat hoor je? Zingen ze? En anders zingt de stilte wel. Ik denk aan die mooie psalm: 'De stilte zingt U toe, o Here, in uw verheven oord. Achter de stilte hier, klinkt er een stem van de ander kant, van Gods kant. Door de stilte heen! Dat we door God gekende mensen mogen zijn, niet voor te stellen bij al die miljarden op de wereld. En dat die God hart voor ons heeft, genade. Dat we niet alleen rijk mogen zijn met de natuur om ons heen, maar ook met zijn ontferming in Jezus, zijn Zoon voor ons...

Loop nog maar stil links af verder, na het infobord doorlopen en rechts trap over zandwal om de Kleistee te verlaten naar de Kelderweg. Op de Kelderweg, bij de kleine Ouddorper spulletjes, ook veel van het nieuwe en

ook rijke Ouddorp. Veel mensen van de 'overkant' wordt gezegd. Sommigen met respect voor de traditie van schurvelingen en zandwallen, maar bij anderen ook het stukje bij beetje 'in pikken'.

De Stoof De Toekomst

- *Einde Kelderweg: daar zie je op de kruising een inmiddels tot appartementen verbouwde Stoof: de oude meekrapdrogerij/cichorijfabriek De Onverwacht. Eerst was er rondom Ouddorp de meekrapteelt (kleurstof voor textiel), later de cichorij gebruikt voor surrogaatkoffie...). Allemaal voorbij: er zijn nog twee gebouwen over.*

Aanlopend over de mooie, wat bochtige Kelderweg, stuiten we op de kruising met de Dorpsweg. Schuin tegenover u ziet u de voormalige Stoof De Toekomst. Fraai verbouwd tot een appartementengebouw. Maar vroeger was het een cichoriefabriek en daarvoor weer een meekrapstoof.

Die meekrap werd hier veel verbouwd op het eiland. Het werd vroeger gebruikt als natuurlijke kleurstof, om stoffen, textiel en dergelijke rood te kunnen kleuren. Dat was een heel proces: de meekrap moest lang worden gedroogd op droogzolders in deze fabrieken. Vroeger was er liefst een vijftal stoven op ons dorp: nu zijn er nog een tweetal overgebleven, allebei natuurlijk met een andere bestemming. Ouddorp is o.m. door het toerisme tamelijk welvarend geworden, maar vroeger moest men in tamelijk kleinschalige landbouw hard ploeteren om bv. die meekrap en lange tijd ook bloemzaden te telen.

Toen kunstmatige kleurstoffen werden uitgevonden verdween de meekrap... In plaats daarvan kwam deels de cichorei-teelt. De vermalen cichoreiwortels werden bijvoorbeeld ook gebruikt voor surrogaat koffie... Dat was vroeger al net zo duur als tegenwoordig, alleen nu blijven we het kopen en in die tijd kon het gewoon niet. Dus gebruikte men cichorei om een soort nepkoffie te zetten, mogelijk met een lepeltje Buisman erdoor. Sobere tijden, waar we ook nog wel het een en ander van kunnen leren.

We gaan schuin recht door de zogenaamde Kleine Kelderweg in.

Huis op nr. 13A rechts met vliegtuigpropeller in voortuin

- *Op kruising dus links en meteen rechts, de kleine Kelderweg in*

Ouddorp is ook een dorp van vissers, weliswaar sinds de afsluiting van de Brouwersdam veel minder. Maar op één van die vissersreizen is de propeller opgevisst van een in zee geallieerde bommenwerper die nu voor het huis op nummer 13 A staat. Het zoute zeewater en na het opvissen het wisselende klimaat hebben wel het flink aangetast. Bij het vervolg van de wandeling zullen we de plek tegenkomen waar een geallieerde bommenwerper op het land is neer gestort is. Nu diep onder de grond. Je wordt er stil van: al die veelal jonge mannen die hun leven gegeven hebben voor onze vrijheid. Soms vrijwillig, anderen vanwege de dienstplicht. Wat is onze vrijheid dus duur gekocht... Dat doet me ook denken aan de weg aan Jezus in zijn woorden en gezangen. Het grote nieuws van bevrijding en genade voor al die mensen om Jezus heen, zelfs wereldwijd. Maar wel duur gekocht! Zijn leven aan het kruis.

Even verder aan de linkerkant van het huis staat een model van de vroegere, oude vuurtoren van Ouddorp. Grotendeels van beton gemaakt. Op de laatste dag van de II wereldoorlog nog opgeblazen. Wat een spoor van vernieling laat elke oorlog achter. In puin, in gesneuvelden en in de herinnering en het gevoel van mensen. Diepe sporen...

We lopen even verder en slaan dan rechts af: het Mannepad.

Het Mannepad

- *Na witte huis, rechtsaf het Mannepad in > een van de kerkepaden rond Ouddorp (zoals ergens ook de Kleistee): paden langs de akkers naar kerk en school in het centrum. Meesten zijn verdwenen. Het pad loopt langs uitgemijnde akkers, tussen zandwallen en komt uit op de Oudelandseweg.*

We lopen nu over het Mannepad, een prachtige wandeling over een van de laatst overgebleven kerkpaden bij ons in het dorp. Het pad over De Kleistee was er ook één. Paden – de naam zegt het al - waarover de mensen op zondag naar de kerk gingen, maar ook vanaf alle verspreide boerderijen, huizen en spulletjes

rechtstreeks naar het dorp toe. En de kinderen door de week naar school. Veel kerkepaden zijn verdwenen of niet meer vrij begaanbaar. Soms ook wel begrijpelijk: dat je burens en buurtkinderen over je erf lopen is één ding, maar allerlei onbekende wandelaars is natuurlijk een ander verhaal.

Dit is het mooiste nog toegankelijke kerkepad, met aan uw linkerhand zo'n prachtige zandwal en rechts weer van die uitgemijnde akkers. Zo hebt u de hele geschiedenis van Ouddorp voor ogen.

Geen idee waarom dit het Mannepad heet. Het was uiteraard niet de bedoeling dat er alleen maar mannen overliepen. Eeuwenlang liepen hier ook de vrouwen en meisjes van de Oudelandseweg en de Westduinen naar dorp, school en kerk. Wandelen, paden gaan, wegen vinden - in de Bijbel zijn dat vaste uitdrukkingen voor door het leven gaan. Mannepad, vrouwepad, kindervegen - als we hier maar wandelen met God, onderweg zijn met onze Heer, onderweg zijn naar zijn Koninkrijk, vertrouwend op zijn genade voor alle mensen.

En als we over het landschap uitkijken, ach, dan mogen we toch ook genieten van een blik in de toekomst. Als alle dingen nieuw zijn, als het land weer bloeit, als de gewassen omhoog komen, de groene zomer, zingen we ergens in het Liedboek, de groene zomer van Gods toekomst waar we op wachten en waar we naar uitzien. De Here Jezus heeft het over de oogst, als Hij daarover spreekt.

Weide langs de Klarebeek met gedenkteken

- *Daar rechts, tot voor bloemenkwekerij Klepper een voetpad linksaf het land ingaat. Dat volgen tot aan de Klarebeek (een beek die het water afvoert vanuit de Westduinen en zandwallengebied) en links verder tot aan de Zuidweg. Let op het gedenkteken voor een aldaar neergestorte geallieerde bommenwerper. > linksaf*

Dat was een prachtige wandeling. Het Mannepad helemaal uit. Een stukje rechtsaf de Oudelandseweg in en dan links het voetpad in (wat later overgaat in de Klarebeek. Dat was een flinke wandeling 's zondags voor de kerkgangers uit deze buurt naar de kerk. En meestal nog wel 2 keer. > klopt niet / geen kerkepad!)

Wat een stilte hier. Heeft u het bankje gevonden, vlakbij het gedenkteken ter herinnering van de neergestorte bommenwerper? De naam zegt het al: Klarebeek. Helder water. Opmerkelijk die stroomde vanaf de Westduinen en het zandwallengebied oostwaarts naar de Grevelingen van nu. Neem rustig de tijd om van de stilte te genieten. Vast en zeker zijn er vogels te horen, die aan de stilte nog meer inhoud geven. Bij stilte denk ik altijd aan de woorden van de gezongen psalm 65. De stilte zingt u toe, o HERE. Ja volgens ons gezond verstand, klopt er niets van. Voor zingen zijn juist klanken nodig, muziek. Die juist de stilte doorbreken. En toch is het waar. In de stilte komt de grootheid van God op ons af. Die wereld van zoveel kleuren en geuren. Waar zoveel in gebeurd wat je goed doet, raakt, ontroerd. Maar, misschien voor één van u, van jullie, ook verdriet doet, een gevoel van gemis geeft. De stilte roept zoveel op. Maar ze zingt ook van God en naar God toe. Van verwondering, dat je het geschenk van het leven ontvangen hebt, en misschien daarbij ook het geschenk van de liefde en zorg van en voor de ander. En de goedheid van God, zijn genade voor een klein mens, gekend, vergeven, gezegend. Geniet nog even van de stilte, van deze gevulde stilte, die zingt naar boven toe!

Het voetpad eindigt bij de Zuidweg, daar links af onderaan de Slaperdijk verder. Bij huis nr. 10 kun je via de trap naar boven op de Slaperdijk.

De kantonnierstrap over de slaperdijk

- *Over de Zuidweg, onderaan de Slaperdijk. Bij huis no. 10 kun je rechts de dijk op. Zo ging vroeger de daar woonachtige kantonnier, belast met toezicht op dijken en spilsluizen, over de dijk richting de Grevelingen. Bovenaan de dijk kijkt u neer op wat vroeger de Pitten heette: in de winter stond dit gebied deels onder water en was het de plaatselijke ijsbaan. Tegenwoordig loopt daar de N57, die de laatste jaren steeds drukker wordt. U kunt bij droog weer over de dijk richting het viaduct lopen, maar dat kan natuurlijk – na voorzichtige afdaling – onder aan de dijk.*

Hier, wandelend over de Zuidweg loopt u eigenlijk langs de Slaperdijk. Vroeger leerde je dat nog op school. Eerst heb je de waker tegen het water. Dan komt soms de slaper en dan heel soms ook nog eens een keer de dromer. Een derde dijk om

ons te beschermen tegen een extreme watervloed... Alle gevaren van dien die we op ons eiland zo verschrikkelijk hebben meegemaakt in 1953. Dat zit nog altijd in het collectieve geheugen. Mensen op Goeree-Overflakkee hebben het meer over De Ramp dan over de oorlog.

Ik denk dan altijd aan Psalm 42: Watervloed roept tot watervloed bij het gebruis van uw stromen, al uw baren en golven slaan over mij heen.

Dat hebben we ook op het eiland ondervonden, vooral in Stellendam overigens, dat zwaar geslagen is door De Ramp. De dijken waren in die tijd verwaarloosd ook in de oorlogsjaren en daarna. Na de Ramp kwam het Deltaplan dat alles hier gigantisch veranderd heeft. We zullen niet over alle veranderingen juichen, maar de dijken en zeeweringen zijn veel veiliger geworden.

Als u bij de Zuidweg nummer 10 bent, dan ziet u rechts van u een trap omhooggaan tegen de dijk op. Als u het aandurft en het is niet te glibberig, dan kunt u omhoog klimmen en straks vanaf daar over de dijk verder lopen naar links. Zo niet, dan blijft u gewoon netjes beneden en volgt de weg, steeds afslaan naar rechts.

Terug naar deze trap: Vroeger woonde hier de kantonnier, een Westhoeve. En die kon hier over de dijk heen gaan richting de voornaamste dijk: de wakerdijk bij de Grevelingen. Onthoud dat tijdens de ramp zijn de zeeweringen niet zozeer doorbroken zijn aan de zeekant (al was het spannend bij het Flaauwe Werk) maar juist aan de Grevelingenkant! Ook hier bij de Ouddorperhaven is de dijk toen weggeslagen door de stormvloed..

Bovenop de Slapendijk kijkt u tegenwoordig neer op alle drukte van de N57., die de laatste jaren alleen maar veel drukker is geworden. Een steeds intensiever gebruikte route van Europoort richting de havens in Vlissingen en in Antwerpen. Maar die vroegere kantonnier keek nog neer op de pitten. Dat waren weiden tussen de twee dijken in en in de winter stond dat onder water. Dan was dit ook de ijsbaan voor de dorpsbewoners, met Koek en Zopie aan de kant.

Dat is allemaal verleden tijd. Het is nu allemaal wel een heel erg spitsuur geworden. We gaan richting het viaduct.

Uitzicht over de Grevelingen - viaduct

- *Op het viaduct staat u even stil en kijkt uit over de Grevelingen. Recht vooruit kunt u de Schans zien, een gerestaureerd verdedigingswerk oorspronkelijk uit de 17e eeuw, bedoeld om Goedereede te beschermen tegen de Engelsen. Even verder de toren van Goedereede zien: tot 1912 de vuurtoren van ons Eiland, daarna nam 'onze' vuurtoren het over.*

Wat een geweldig uitzicht op het viaduct alle kanten op. Naar de kant van het dorp Ouddorp met als baken de Dorpskerk. Aan deze kant is in de afgelopen jaren Ouddorp flink uitgebouwd. Op een mooie, 'speelse' manier. Soms is een oude boerderij gerestaureerd en met een nieuwe woonbestemming in het geheel opgenomen. Er zijn plannen voor een verdere uitbreiding, want Ouddorp is geliefd. Niet alleen bij de jongeren van het dorp om daar te blijven wonen, maar ook bij de 'overkanters' zoals ze genoemd worden. Met gedeeltelijk thuis werken met alle digitale mogelijkheden is een kantoor, wat verder weg, voor de overige dagen wel te overzien. Draaien we rechtsom, dan zien we aan de overkant van de weg de contouren van de Schans, een gerestaureerd verdedigingswerk uit de 17e eeuw dat bedoeld was om Goedereede tegen de Engelsen te beschermen. Even verder zien we de toren bij de kerk van Goedereede. Tot 1912 was dit de vuurtoren van het eiland, in een lange periode zelfs letterlijk, met een vuur, totdat de vuurtoren bij Ouddorp, op het Westhoofd het overnam. Een klein exemplaar zijn we al in Ouddorp tegen gekomen. Goedereede heeft ook een lange geschiedenis. Het heeft ook de huidige naam aan het eiland gegeven: Westvoorn werd Goeree-Overflakkee. Van de Romeinse tijd van Goedereede zijn voorwerpen gevonden.

En mogelijk was er al een haven. In 1312 kreeg het stadsrechten en werd als haven steeds belangrijker. Het overvleugelde wat betreft welvaart Ouddorp. Goede Reede, veilige ankerplaats als je om de Kwade Hoek heen was gevaren.

Een gevaarlijke zandplaat vlak voor de kust tussen Ouddorp en Goedereede. Wat kan het dicht bij elkaar liggen Kwade Hoek en Goede Reede. Die ervaring hebt u, jullie misschien soms ook wel: bij het autorijden, bij het fietsen. Dat je iets over het hoofd ziet bij een rotonde, bij een afslag. Op de grote weg. Goddank komt er dan in je gedachten op. Bewaard. Of dat je gezondheid ineens veranderd, een weg van dokter, onderzoek. Je aan alles denkt, soms al heel ingrijpend. En dat er dan de uitslag is: er is een goede behandeling mogelijk. Het komt goed. De Kwadenhoek

vlak bij de Goede Reede. Ook als er wel averij is, zoals toen zeker gebeurde en je toch gehavend in de haven mag komen. Misschien bij jullie ook zo'n ervaring. Van de Goede Reede, van het geborgen zijn in Gods genade. Geborgen in zijn hart! Deel het op het viaduct.

- *Goedereede, in een beschutte bocht van het eiland Goeree, was letterlijk een 'goede rede' > Psalm 107 berijmd. Oorspronkelijk de vissershaven van het Ou(de) Dorp, overvleugelde het in de Middeleeuwen qua welvaart Ouddorp en verkreeg zelfs stadsrechten. Het gaf ook de naam aan ons Eiland, dat vroeger Westvoornde heette.*

De Ouddorper haven

- *U kunt een uitstapje maken naar de haven van Ouddorp: over het viaduct en dan rechts. Vroeger liep waar nu de N57 ligt de Havenweg rechtdoor, langs een cichoreifabriek. De huizen op de haven zijn in de oorlog vernield, daarna opgebouwd en eerst vooral bewoond door de Ouddorper vissers, waarvan de kotters in de haven lagen. Na het afsluiten van de Grevelingen moesten die grotendeels noodgedwongen naar Stellendam. Er zijn nog enkele kreeften/palingvissers actief op de Grevelingen, nu het grootste Zoutwatermeer van Europa. Vroeger een Noordzee-arm met groot getij. Gevaarlijk ook! In 1953 braken de dijken van Goeree en Flakkee aan de Grevelingenkant, ook bv. even rechts van de haven, aan het begin van het fietspad. Als U over de kaai loopt tot aan het eind ziet u aan het overkant van de haveningang de hardstenen traptreden liggen van de oude vuurtoren, in 1945 opgeblazen door de Duitsers. Langs de kade terug naar het viaduct. De huizen zijn nu vaak bedrijfs- en recreatiewoningen: er wonen geen vissers meer. Onder aan de dijk ziet u de steiger: het zwembad van Ouddorp. Wel uitkijken voor scherpe schelpen of – beter - japanse oesters op de bodem! Voor u ziet u een van de drooggevallen en inmiddels begroeide platen: de Hompelvoet of Paardenplaat, inmiddels een beschermd natuurgebied.*
- *Over het viaduct rechts en dan even later het voetpad met bruggetje links. Rechtdoor en dan later rechts op de Bosweg. Even verder ziet u rechts een heuvel: locatie van het middeleeuwse kasteel Spreeuwenstein, een kasteelmotte en/of vliedberg. Er zijn in het dorp veel verhalen over, maar niemand weet wat er nou ooit precies gestaan heeft...*

Degenen die nog wat puf hebben lopen nog even door naar de Ouddorperhaven. Het is een buitendijkse haven zoals u ziet en niet heel erg groot. Vanaf de middeleeuwen en tot in de vorige eeuw werden ook nog voorbij de Preekhil kreekmondingen gebruikt als soort binnenhaven: De Kille.

Die was wel gevoelig voor getij en stormen natuurlijk. Dus in de middeleeuwen zie je dat de zeehaven van Ouddorp zich eigenlijk verplaatst naar wat nu Goedereede heet. Letterlijk een meer beschutte rede en ankerplaats.

Als ik voorbij Goedereede rijd richting Ouddorp, denk ik ook vaak aan Psalm 107. Met die mooie berijming: Als gij zijt aangekomen en het anker vallen laat, zing dan het lied der vromen en hoort hun beproefde raad. God, die de wereld schiep, gaf u de Goede Rede. Loof hem, die het water riep en op de zee kan treden. Mooi lied! Maar later kwam ook deze haven er. Tegenwoordig vooral voor de watersportrecreatie: er ligt nog maar een tweetal Ouddorpse vissersboten. Vroeger lagen ze dus in Goedereede, aan het Havenhoofd. Maar na de Delta werken moesten ze noodgedwongen verkassen naar Stellendam. En tegenwoordig liggen onze vissers vaak ook regelmatig in Scheveningen, in Oostende of in Vlissingen.

De visserij heeft het tegenwoordig moeilijk, vanwege allerlei beperkingen op de Noordzee en regelgeving voor de visvangst en voor de kotters. Maar vroeger haalden veel Ouddorpers hier hun inkomen uit. We hebben achter de dijk niet voor niets een Havenweg en een Vissersstraat.

Als u helemaal over de Havendijk loopt en dan linksaf naar het gebouw van de watersportvereniging, ziet u daar aan de overkant van de haveningang allemaal platen liggen. Dat zijn de hardstenen traptreden van de oude vuurtoren, die in 1945, een dag voor de bevrijding, nog eens opgeblazen door de Duitsers. Al teruglopend onder de huizen langs en weer de dijk op passeert u rechts wat eigenlijk een beetje het openluchtzwembadje van Ouddorp is.

Natuurlijk kun je ook naar het strand, maar dit is ook een mooie plek om even te kunnen zwemmen. Wel uitkijken, want er liggen allemaal scherpe schelpen of oesters er op de bodem. Maar er zwemmen hier dagelijks mensen en met warm weer is het druk. We lopen verder het viaduct weer over.

De vliedburg Spreeuwenstein: wat vliedt of bezwijkt – getrouw is mijn God

Op het bord bij de ingang naar de heuvel staat een uitgebreide beschrijving van de geschiedenis van dit plekje. Het gaat al 1000 jaar terug. Een heel oud stukje Ouddorp. Ik kan er niet veel aan toevoegen. Het woordje vluchtheuvel, vloed of vliedberg haakt bij mij. Een plek waar je veilig bent, als er gevaar op je afkomt. Toen water, veel water. Ik hoor er gedachten in van psalm 46. De psalm die voor Maarten Luther een bron was voor zijn eigen lied: Een vaste burcht is onze God. Wat kan er niet op je afkomen van alle kant. We leven in een tijd van zoveel geluiden en bedreigingen.. En vroeger zal het niet minder zo gezegd zijn. We lezen op de tekst van het bord hier: Ouddorp en omstreken had vooral in de 14e eeuw ernstig te lijden onder vijandige aanvallen en strooptochten. Ook hebben overstromingen een spoor van vernieling aangericht. Bij Luther de bedreiging vanuit de kerk en op vele plekken ook de overheid bij zijn ontdekking van het hart van de Bijbel. Het leven en sterven van Jezus Christus. Dat alles bij het hart van God begint, bij de genade van God. En niet bij de mens, hoeveel hij over heeft voor de dienst van God: zijn geld of bezit of zelfs de gang naar het klooster, levenslang. En bij alles wat op hem afkwam, zijn leven niet veilig en toch... Geborgen bij God: Een vliedberg, een vluchtheuvel, een vaste burcht is onze God! Misschien mooi om het met elkaar te zingen op dit plekje. Op de smartphone is zo de tekst te vinden! Linksaf de Steenweg in langs de nieuwbouw van Ouddorp richting het Centrum tot bij de rotonde.

- *Linksaf de Steenweg in langs de nieuwbouw van Ouddorp richting het Centrum. Bij de rotonde ziet u links qua aanzien de enige originele cichorijstoof in Nederland. Nu recent gerestaureerd: er zit een bierbrouwerij in en je kunt er ook lunchen.*

Nog een cichorijstoof, maar nu brouwerij

- *Oversteken – kijk uit! - en de Broekweg volgen. Eerste weg links, het centrum in: maar eerst kunt u recht t.o. de bakker nog de voormalige R.K. kapel zien, vroeger in gebruik voor vakantiegangers, maar enkele jaren geleden gesloten. De straat in: waar nu allerlei eetgelegenheden staan, was vroeger het Verenigingsgebouw waar de Gereformeerde Kerk dubbele morgendiensten hield om alle vakantiegasten te*

kunnen herbergen. Daarvoor stonden hier een rij armenhuisjes, in de volksmond bijgenaamd Den Helhoek.

We zijn langs de nieuwbouw van het Ouddorp gelopen, richting het centrum. En waar u bij de rotonde - goed opletten! - oversteekt, daar zag u eerder al links nog zo'n oude cichorijfabriek liggen, of een meekrapstoof.

Deze is de afgelopen jaren fraai gerestaureerd, inclusief de authentieke schoorstenen, zo is mij verteld.

Binnen in die stoof vindt u nog wel iets heel anders dan surrogaatkoffie, namelijk een ambachtelijke bierbrouwerij. Mocht u iemand zijn van ambachtelijk gebrouwen bier, dan kunt u daar altijd nog eens even kijken. U kunt er ook wel lunchen. We gaan eerst rechtdoor het dorp weer in.

De vroegere Helhoek met rechts blik op de vm. RK kapel

- *Rechtsaf richting Hervormde Kerk en voor de kerk links.*

U merkt dat u hier omhoog loopt: het centrum van Ouddorp bleef droog na de dijkdoorbraak in 1953 i.t.t. een plaats als Stellendam, in de polder, waar het water meters hoog kwam, met vernietigende gevolgen. De Dorpskerk stamt uit de 14e eeuw, hoewel er daarvoor een kerkgebouw uit ong. 900 AD moet hebben gestaan. De toren is na plunderingen herbouwd. De kerk zelf is dankzij het grote kerkbezoek in Ouddorp vaak ingrijpend verbouwd, met bv. zijvleugels. Op een gegeven moment waren er bijna 1200 zitplaatsen. De gevolgen van de kerkscheuring in 2004 waren zeer ingrijpend: het gros van de gemeente heeft een eind verderop de Hersteld Hervormde Even-Haëzerkerk gebouwd... Rechts van U aan het begin van de Weststraat stond de Doopsgezinde Kerk, feitelijk de oudste reformatorische gemeente in Ouddorp. De gemeente had op het laatst enkele tientallen leden, maar is sinds eind vorige eeuw sterk gegroeid: men heeft nu een grote kerk aan de Dorpstienen. De Doopgezinde gemeente van Ouddorp is de enige orthodoxe Doopsgezinde gemeente in Nederland.

Begin Weststraat met vm. Doopgezinde Vermaning en de Hervormde Dorpskerk: afsluiting

- *U bent weer bij het standbeeld van de uitmijnende man! U kunt overal wat gaan nuttigen of gaan neuzen in de christelijke boekwinkel van Rijk Akershoek, 20 m. rechtsaf.*

U bent nu weer omhoog gelopen, het oude dorpscentrum in, richting de Hervormde Kerk.

Slaan we daar weer terug de Weststraat in, dan vindt u op nummer drie aan uw linkerhand de vroegere Doopgezinde Vermaning.

Nu is er een kledingzaak, daarnaast het Nicodemuspoortje, voor hen die wat ongemerkt naar binnen wilden glippen. De kerk is nog wel herkenbaar van binnen. Het is eigenlijk de oudste reformatische kerk van Ouddorp! Want hier op dit eiland, op Goeree, was de reformatie eerst een doopsgezinde zaak. In alle dorpen, in Goedereede en Ouddorp, zijn er ook mensen om hun geloof door de Inquisitie vervolgd in die tijd.

Dus al heel lang staat hier een doopsgezind kerkje. Het gebouw wat u hier ziet is van ongeveer 1620. En nog maar een jaar of 20, 30 geleden dus vervangen door de nieuwe kerk aan de Dorpstienen waar we langsliepen.

Aan de overkant dus de grote Hervormde Dorpskerk. De kerk waar sinds de Reformatie eigenlijk het grote merendeel van de Ouddorpers lid van is geweest en waaruit de andere kerken van ons dorp zijn ontstaan.

Een mooie kerk met een schitterend orgel. En ook nog elke zondag 2x dienst, waar u ook hartelijk welkom bent, net als ook bij alle andere kerken op dit dorp. Het was fijn om een eindje met u mee te lopen. Fijne dag gewenst hier op de ring van het eiland, op de ring van Ouddorp.

Kunt u altijd nog even rondlopen en her en der terrasjes bezoeken. Of misschien elders het strand opgaan om daar nog aan de zee kant te wandelen. Een goede dag gewenst.

En de zegen van de HERE toe gebeden in alles wat je onderweg mag doen, mag hopen, mag geloven en liefhebben. Ga met God!

Ontdek alle wandeling op
podwalks.izb.nl

